

Хроника

Музика и плес у време (пост)традиције

Национални научни скуп са међународним учешћем. Катедра за етномузикологију, Факултет музичке уметности Универзитета уметности у Београду, Београд, 3–4. децембар 2021. године

Здравко Ранисављевић

Поводом шездесет година од почетка академског образовања у области етномузикологије у Србији, 3. и 4. децембра 2021. године одржан је национални научни скуп с међународним учешћем *Музика и плес у време (пост)традиције*, у организацији Катедре за етномузикологију Факултета музичке уметности (ФМУ) Универзитета уметности у Београду. Програмски одбор овог скупа чинили су: др Мирјана Закић (редовни професор, шеф Катедре за етномузикологију, ФМУ), др Мирјана Веселиновић Хофман (редовни професор у пензији, ФМУ), др Тијана Поповић Млађеновић (редовни професор, шеф Катедре за музикологију, ФМУ), др Јелена Јовановић (виши научни сарадник, дописни члан САНУ), др Сања Радиновић (ванредни професор за ужу научну област Етномузикологија, Катедра за етномузикологију, ФМУ), др Сања Ранковић (ванредни професор за ужу научну област Етномузикологија, Катедра за етномузикологију, ФМУ), др Селена Ракочевић (ванредни професор за ужу научну област Етнокореологија, Катедра за етномузикологију, ФМУ), др Ана Хофман (Институт за културалне и студије сећања, Научно-истраживачки центар Словеначке академије наука и уметности) и др Ива Ненић (доцент за ужу научну област Етномузикологија, Катедра за етномузикологију, ФМУ). Организациони одбор научног скупа чинили су: др Младен Марковић (доцент за ужу научну област Етномузикологија, Катедра за етномузикологију, ФМУ), мср Ана Петровић (асистент за ужу научну област Етномузикологија, Катедра за етномузикологију, ФМУ), мср Борисав Миљковић (асистент за ужу научну област Етномузикологија, Катедра за етномузикологију, ФМУ), мср Бранислав Стеванић (докторанд на Катедри за етномузикологију, ФМУ) и мср Виолета Јокић (докторанд на Катедри за етномузикологију, ФМУ).

Тематски оквир научног скупа дефинисан је са циљем рефлексивног преиспитивања научних постигнућа у светлу концептуализовања пострадиционалног дискурса. Тема је усредсређена на контекстуализовање начина извођења и перцепције традиционалних музичких и плесних облика у оквирима нових видова презентације, односно проучавања неотрадиционалних музичких форми које обликују популарне трендове музичког израза. На свечаном отварању говорили су: др Мирјана Николић (ректор Универзитета уметности у Београду), др Љиљана Несторовска (декан ФМУ), др Сванибор Петан (председник Међународног савета за традиционалну музику (ICTM)), др Димитрије Големовић (редовни професор у пензији, некадашњи шеф Катедре за етномузикологију ФМУ) и проф. др Мирјана Закић. Свечано отварање обележено је једночасовним концертном студената етномузикологије, којег су припремили др Сања Ранковић, мср Борисав Миљковић, др Селена Ракочевић и мср Здравко Ранисављевић. На концерту су изведени репрезентативни примери српске вокалне, инструменталне и плесне традиције из Србије и региона.

Пленарно предавање, под називом: *Dance Literacy for a Creative Reconstruction of Dance Tradition*, одржао је етнокореолог Јанош Фугеди (János Fügedi). Он је кинетографију протумачио као средство за дубље разумевање плеса које омогућава спровођење истраживачког процеса у сфери когнитивног. Полазећи од тезе да традиционални плесови не представљају тек апстрактну колекцију фиксираних кинетичких мотива, Фугеди је указао на апликативне потенцијале кинетографије у процесима креативног реконструисања плесне традиције, који се огледају у превазилажењу иманентно редукованог, истоветног понављања постојећих мотива и форми приликом плесно-кинетичких презентација.

Поред протоколарних садржаја и наведеног пленарног предавања, научни скуп *Музика и плес у време (пост)традиције* је обухватио петнаест научних излагања, распоређених у сесије према критеријуму ужег тематског фокуса.

Др Ива Ненић је у раду „*Непознато познато*“: *нове идеолошке артикулације музичке традиције из угла извођачица и етномузиколошка одговорност* тумачила аспекте преговарања око значења (и будућности) традиције на данашњој српској и регионалној неотрадиционалној/*world music* сцени у досадашњем току 21. века. Питања моћи деловања и релативне аутономије актера/актерки наведене сцене расветљена су са позиција етномузиколошке рефлексивности и пропитивања дијалектичке спреге науке и друштва. У раду *Теорија афекта и теоретизације звучног искуства у етномузикологији* др Ана Хофман усредсредила се на основна питања увођења теорије афекта на подручје

етномузикологије, разматрајући концептуални однос афекта, емоције и сензоричности, затим афекте и нове облике звучне друштвености и политичности и, напоследку, питање афективног рада. Др Тијана Поповић Млађеновић је у раду *Концерт за виолу и оркестар/Viola Tango Rock Concerto Бењамина Јусупова. Танго као крајња консеквенца свих 'обзнана' Концерта* расветлила аспекте утицаја музике на обликовање идентитета слушалаца из (пост)модерне и/или (пост)традицијске перспективе. Дело Бењамина Јусупова теоријски је интерпретирано у контексту конструисања позиције субјекта као иманентног процеса наведених перспектива, са идентификовањем специфичних културних идентитета различитих етничких група, спојених са различитим стиливима уметничке и популарне музике западног дела света.

У раду *Етномузиколошко дело Косте П. Манојловића на „таласима сећања“*, др Сања Радиновић је дијахронијским приступом реконструирала деловање овог српског композитора, ослањајући се на концепте културе и политике сећања. У раду је на обухватан начин представљен етномузиколошки допринос Манојловића (као и онај о Манојловићу), у контексту, како је то ауторка интерпретирала – оба „таласа сећања“. Др Младен Марковић је у раду *Цртице о дигитализацији традиционалне музике – између друштвеног консензуса и „личне етике“* расветлио опште методолошке аспекте процеса дигитализације нематеријалног културног наслеђа, са освртом на питање услова у којима слушаоци одређен аудио снимак перципирају као парадигматски. У средишту пажње била је позиција истраживача одређене културе у односу на позицију „обичног“ слушаоца. У раду *„Нова традиција“ у композиторском стваралаштву Драгана Николића*, др Мирјана Закић и др Сања Ранковић теоријски су интерпретирале хетероген композиторски опус Драга Николића (дипломираног музичара из Панчева), чије је стваралаштво инспирисано народним стваралаштвом. У циљу расветљавања начина на који настају „нове традиције“, ауторке су обликовале етнографски наратив о композиторском опусу овог ствараоца, обухватно анализирајући њихове интегралне музичко-поетске и ванмузичке карактеристике.

Др Селена Ракочевић и мср Здравко Ранисављевић, у раду *Етнокорееологија на факултету музичке уметности у Београду – од фолклористичке парадигме ка дискурсу институционално и национално специфичне дисциплинарне оријентације у време (пост)традиције*, представили су и теоријски интерпретирали историјат и праксу едукације у области етнокорееологије на Факултету музичке уметности у Београду. У фокус овог рада постављен је процес трансформисања институционално и национално специфичне научне парадигме, у периоду од увођења предмета Етнокорееологија на Катедри за музикологију

и етномузикологију (1990) до данас. У раду *Плесна антропологија на Факултету музичке уметности: белешке о настајућем пољу*, др Дуња Њаради је тумачила актуелан процес премошћавања јаза између „уметничких“ плесних форми и традиционалних форми у научном дискурсу плесне антропологије, и заложила се да се холистички приступ изучавању плеса примени у настави на Катедри за етномузикологију ФМУ у Београду. У раду *Аутсајдерско учење: ауторефлексивни осврт на рад у оквиру Катедре за етномузикологију и етнокорееологију ФМУ у Београду*, др Милош Рашић је начинио аутоетнографски и ауторефлексивни осврт на свој двогодишњи професионални ангажман у настави етнологије на наведеној катедри, с методолошким ослонцем у аутоетнографији Хивон Ченг (Heewon Chang), у дескриптивно-реалистичком, исповедно-емотивном и аналитичко-интерпретативном стилу аутоетнографије.

Студенти докторских студија етномузикологије у својим излагањима бавили су се појединачним проблемским аспектима њихових дисертација. Мср Ана Петровић је маркирала могуће перспективе одржања српског традиционалног певања на Пештерско-сјеничкој висоравни, експлицирајући околности и последице трансформисања иманентне групне (хетерофоне) вокалне праксе овог подручја ка све чешћем солистичком извођењу. Мср Борисав Миљковић је представио развој српске органологије у дијахронијској перспективи, теоријски интерпретирајући тематске и методолошке оквире досадашњих најрелевантнијих истраживања музичких инструмената у Србији. Мср Јелена Јоковић је огледно анализирала опште моделе транспоновања вокалних нумера у аранжманима трубачких оркестара, начелно упућујући на трубачку праксу западне Србије. Мср Бранислав Стеванић је презентовао досадашње резултате личних истраживања у домену методике наставе извођења на традиционалним музичким инструментима у средњошколском образовању, упоређујући заступљеност и резултате традиционалних и конвенционалних метода у процесима преноса знања и извођачке вештине. Мср Јулијана Баштић је идентификовала елементе глокалности и музичког космополитизма у деловању тамбурашког ансамбла „Равница“, тумачећи извођачку праксу овог састава као отклон од канонизованог тамбурашког репертоара и звучне реализације. Мср Виолета Јокић је теоријски интерпретирала деловање првог онлајн *K-POP* (*Korean pop*, кеј-поп, јужнокорејска популарна музика) пројекта обожаваца ове музике, *Kstudio*, констатовала последице преобликовања креативне праксе љубитеља кеј-попа и маркирала кључне новонастале промене у њој.

Широк тематски оквир научног скупа *Музика и плес у време (пост)традиције*, постављен у складу с актуелним тенденцијама ви-

шеструког разграновања дисциплинарног деловања у етномузикологији и етнокореологији под утицајем постмодерних тежњи за партикуларизацијом, интердисциплинарним дискусијама и успостављањем трансдисциплинарних перспектива, омогућио је да научна излагања на овом скупу, поред преиспитивања досадашњих научних постигнућа, допринесу отварању нових перспектива развоја науке на Катедри за етномузикологију Факултета музичке уметности у Београду у будућности. Упркос неповољној епидемијској ситуацији, изазваној вирусом Covid-19, скуп је пратила бројна публика (доминантно студенти Катедре за етномузикологију), а презентоване теме инспирисале су веома плодотворне дискусије.

мср Здравко Ранисављевић
Универзитет уметности у Београду,
Факултет музичке уметности
Е-пошта: ranisavljevicz@yahoo.com

Примљено: 19. 1. 2022.
Прихваћено: 28. 1. 2022.